

rijksuniversiteit
 groningen

Hanzehogeschool
 Groningen
 University of Applied Sciences

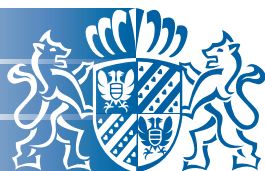
Kennisnetwerk Krimp Noord-Nederland

KRIMPCAFÉS IN DE MIX

**KRIMPCAFÉ XL: KRIMP & DE NOORDELIJKE
KRIMPEXPERIMENTEN**

Datum: 23 januari 2014

Locatie: Provinciehuis Groningen, Groningen

provincie
 groningen

provincie Drenthe

provinsje fryslân
 provincie fryslân

**Van een glossy magazine, naar
een krimpbundel in zakformaat.**

**Gedeputeerde Besselink neemt
het 1ste exemplaar in ontvangst.**

Wachtlijst voor krimpcafé XL

Enorme interesse voor krimpexperimenten

Door Eduard van den Hoff

Ruim honderdtachtig belangstellenden kwamen in de benen om te horen wat de noordelijke krimpexperimenten nu hebben opgeleverd.

De afgeladen Statenzaal herbergde volgens gedeputeerde Besselink slechts een 'beperkt aantal gelukkigen'. Het tekent het succes van de krimpcafé-formule die een flinke spin-off krijgt in andere krimpgebieden. Besselink was blij met gastspreker Mark Frequin, want de Directeur Generaal Wonen en Bouwen wordt alom geroemd om zijn reflectie.

Wicked problems

Frequin kent het begrip krimp een aantal typeringen toe. Ten eerste gaat het altijd om complexe vraagstukken, ofwel 'wicked problems'. Het eigenbelang van samenwerkende partijen leidt vaak tot onderling wantrouwen. Bovendien is de rol van de overheid veranderd. De geldstroom blijkt eindig en men moet een nieuwe balans vinden met meer zeggenschap voor bewoners, minder regels en minder beperkingen. Complex dus.

Bevolkingstransitie

Een tweede typering van krimp is volgens Frequin de bevolkingstransitie. Nederland telt tal van gebieden waar de jeugd wegtrekt en de achterblijvers vergrijzen. "Maar die migratie is al eeuwenoud", aldus de DG. "Die stop je niet met de bouw van bijvoorbeeld een zwembad."

Buiten de lijntjes kleuren

"Experimenteren hoort bij krimp", vindt Frequin, "maar het moet wel zijn basis hebben in de gemeenschap." Professionals mogen nooit vergeten dat het proces eigendom is van de bewoners. Om te komen tot oplossingen zijn verbindingen nodig, net als lef en durf om buiten de lijntjes te kleuren.

Evaluaties

Er zijn al mooie experimenten gaande in het Noorden. Maar voor evaluaties is het nog te vroeg: we zitten nog midden in het proces. Toch wil Frequin de partijen uitnodigen 'iets te laten zien'. "Neem de touwtjes in handen. Zoek het onbekende. Kies eens voor niet voor de hand liggende partijen. Hak knopen door."

A photograph of Mark Frequin, a middle-aged man with light brown, wavy hair, wearing a dark suit jacket, a light blue shirt, and a dark tie with a small white pattern. He is holding a black microphone in his right hand and gesturing with his left hand. The background is a blurred indoor setting with wooden paneling. The image is framed by a decorative border of colorful, tangled lines.

**Directeur Generaal
Wonen en Bouwen
Mark Frequin.**

**“Adviseert om buiten de
lijntjes kleuren.”**

'The lucky few' in een afgeladen Statenzaal kenmerkt het succes van de formule van het krimpcafé, die inmiddels navolging krijgt in andere delen van het land.

Gedeputeerde Besselink ondervraagt betrokkenen naar hun ervaringen met de drietal noordelijke krimpexperimenten.

In zowel het nieuwe als in het oude gedeelte van het provinciehuis worden de presentaties gehouden. Voor sommige deelnemers is het een eindje lopen.

Zorgkracht in Oost-Drenthe

Door Saminna van den Bulk

Vergrijzing, huisartsentekort, zorgtekort en krimp dreigde voor de bewoners van de gemeenten Aa en Hunze en Borger Odoorn, in Oost-Drenthe. Maar anders dan zich bij de problemen neer te leggen, besloten gemeente, provincie, zorgaanbieders en woningcorporaties hun schouders eronder te zetten. Met groot succes als gevolg.

'Drie jaar geleden startte het experiment 'Zorgkracht in Krimpgebieden'', vertelt Fenna Bolding van bureau STAMM. 'We besloten dat we de zorg in de dorpen wilden garanderen en anticiperen op de vergrijzingsgolf.' Door die vergrijzing zouden niet alleen de bewoners van die regio meer hulp nodig hebben; ook huisartsen dreigden met pensioen te gaan en de zorg voor ouderen raakte telkens meer versplinterd.

Bolding zette alle partijen aan tafel, ook onderlinge concurrenten. Uitgangspunt was wat de burgers in het gebied wilden.

Na een aantal keukentafelgesprekken werd duidelijk dat de burgers elkaar graag wilden helpen, maar wel een betere samenwerking met professionals voor zich zagen. Iemand die je snel kon helpen, wanneer het nodig is. 'Dit betekende een nieuwe rol voor de professionals', zegt Bolding. 'Ze vervullen nu de rol van coach bij burgers die elkaar helpen en ondersteunen.'

Essentieel voor het slagen van dit zorgexperiment was 'the sense of urgency'. Bolding: 'Iedereen moet voelen dat er nu iets moet gebeuren en dat we dat samen moeten doen. Ook is het belangrijk om eerlijk naar elkaar uit te spreken wat de belangen zijn als je met zoveel verschillende partijen aan tafel zit.'

Ook al was het experiment in Oost-Drenthe een succes, Bolding heeft ook nog een aantal kwesties voor het publiek om de tanden in te zetten. Eén van de vragen is: hoe anticiperen we op het huisartsentekort? Het antwoord van de deelnemers was onder meer: 'Bied huisartsen nuttig werk. Zorg dat ze zich kunnen verenigen met andere zorgaanbieders, zoals fysiotherapeuten, in hetzelfde gebouw. Of geef de huisarts een extra uitdaging, zoals een coördinerende taak.'

A woman with dark, wavy hair and glasses is shown in profile, smiling. She is wearing a dark, textured jacket and a name tag. The background is a blurred building with windows. The image is framed by a decorative border of colorful, tangled threads.

Wat dit experiment voornamelijk een succes maakte, was volgens de bezoekers de 'behapbaarheid' van het probleem. 'Een succesverhaal door een concreet probleem te nemen, urgentie toe te voegen en met z'n allen erover na te denken', meende een bezoeker.

Beschermde dorpsgezichten in Dongeradeel

Door Manouk Minneboo

Krimp als redder van het cultuurhistorisch erfgoed

De gemeente Dongeradeel in Friesland zag het al aankomen: de negatieve gevolgen van krimp zullen spoedig ook in hun gebied merkbaar worden. De gemeente besloot om af te wachten maar op de krimp te anticiperen.

Onder het mom 'van kwantiteit naar kwaliteit' werd een experiment opgezet voor vier beschermde dorpsgezichten in de regio: Holwerd, Ee, Metslawier en Paesens/Moddergat. Elk dorp heeft zijn eigen specifieke eigenschappen en knelpunten. Hoe kun je dan voor alle vier de beschermde dorpsgezichten de gevolgen van krimp effectief tegengaan? Simpel: je laat de inwoners van het dorp zelf beslissen wat er moet gebeuren in hun woonplaats.

De voorbereidingen waren grondig. In cultuurhistorische en de bouwhistorische verkenningen werd duidelijk beschreven wat er zo bijzonder is aan elk dorp en de woningen die er in staan.

Aan de hand van die resultaten mochten inwoners aangeven wat ze graag zouden willen verbeteren in hun dorp.

Om die veranderingen te realiseren werd in elk dorp een DOM gevormd: een dorpontwikkelingsmaatschappij die bestaat uit inwoners. De DOM regisseert projecten, contacteert deskundigen en creëert draagvlak voor nieuwe initiatieven. De vier voorzitters zitten samen met twee medewerkers van de gemeente in een overkoepelende commissie. Daar bepalen ze gezamenlijk hoeveel geld er wordt vrijgemaakt voor de initiatieven.

Krimp is dus niet alleen een bedreiging, maar kan ook een directe aanleiding zijn om dorpen mooier en leefbaarder te maken. De deelnemers aan de workshop vinden het wel jammer dat in dit experiment alleen deze vier dorpen kunnen profiteren. Bovendien wordt er getwijfeld of in deze tijd van bezuinigingen opnieuw geld vrijgemaakt kan worden voor zo'n project. Het is dus nog maar de vraag of andere krimpgebieden in de toekomst ook op deze manier hun kwaliteit kunnen verhogen.

dialogoog

als de
symmetrie
van de

Wat helpt de
biodiversiteit vooruit?

Geïntegreerde kindvoorzieningen op het Groninger platteland

Door Hilde Dijk

Onderwijs in Noord-Groningen moet ook in de toekomst goed, bereikbaar en betaalbaar zijn. Het is daarbij noodzaak om primair onderwijs en de kinderopvang te laten samenwerken. Janny Reitsma werkt aan het experiment 'geïntegreerde kindvoorzieningen op het Groninger platteland' en wil vandaag enkele discussiepunten bespreken.

Tijdens de workshop geeft Reitsma zichzelf de gelegenheid om via het publiek enkele kritische zaken naar voren te halen, want er liggen veel knelpunten voor kindvoorzieningen. Zoals: openbaar onderwijs mag alleen onderwijs geven en geen kinderopvang aanbieden. Deze twee zijn financieel volledig gescheiden, een kinderopvang is immers tegen betaling. Dit brengt een eigen wet- en regelgeving met zich mee, een eigen CAO, etc. Voor dit soort vraagstukken staan ze. Reitsma: "Worden jullie al moedeloos?"

Voor het experiment stelde Reitsma zichzelf o.a. de volgende vraag: "Bieden wij onderwijs en opvang waarmee kinderen over twintig jaar succesvol kunnen zijn in de samenleving?"

Het fundament van een kind visie is een gezamenlijke opvang en onderwijs. Eén team, één leidinggevende, één visie en één aanbod. Binnen een samenwerking moet daar een brug tussen elkaar gevonden worden. Reitsma zegt juist de verschillen die er zijn te waarderen, want die kunnen een verrijking zijn voor een school. Want wat maakt het een probleem dat scholen samenwerken?

Het publiek is aan zet. Wat ziet u als grootste belemmering voor de kindvoorzieningen en wat helpt het juist vooruit? "Laten we beginnen met iets leuks": enthousiaste ouders en aan hen keuzevrijheid bieden. Maar we zitten in een krimpgebied. Meer keuze terwijl er minder voorzieningen zijn? En wat is exact de meerwaarde van een geïntegreerde voorziening? Waarom zouden ouders dat willen? Moet er niet een splitsing blijven tussen de school waar je leert en de crèche waar een kind kan spelen?

A photograph of a woman standing at the head of a long wooden conference table, presenting to a group of people seated around the table. The room has large windows and wood-paneled walls. A projector screen is visible in the background. The text is overlaid on the bottom half of the image.

Daarnaast werden er ook praktische belemmeringen aangekaart als autonomie. Twee scholen gaan samen, wie wordt directeur? Als 'concurrenten' noodgedwongen moeten samenwerken, kun je tegen veel problemen opbotsen. Het wordt noodzaak dat scholen gaan samenwerken. Als je aan ouders goed kunt uitleggen waarom dit zo belangrijk is, waar je passie ligt met het project, dan heb je een hele stap gezet.

Nieuwe planningsmethodiek voor krimpgebieden

Door Eduard van den Hoff

Stedenbouwkundige Enno Zuidema heeft samen met Weusthuis & Partners een planningsmethodiek ontwikkeld voor krimpgebieden. Met een pop-up boekje toont Zuidema de groei van een stad; al bladerend komen er steeds meer gebouwen en voorzieningen bij. Als de stad nu gaat krimpen, zijn de bladzijden dan gewoon terug te bladeren? “Nee, want krimp brengt onzekerheden met zich mee waarmee we moeten leren omgaan”, aldus Zuidema.

“In geval van krimp moet je oplossingen vinden door samen te werken”, zegt Zuidema. “Je betreft bewoners en ondernemers erbij, brengt de vele werkelijkheden bij elkaar en ontwikkelt werkvormen, scenario’s en experimenten. Maar aan de basis van dit alles plaats je een robuuste ruimtelijke structuur die herkenbaar is en mensen en initiatieven bindt”.

Zuidema noemt krimp een stroef probleem. “Door de onzekerheden kom je er soms alleen uit door iets te proberen. Daarom moet er naast ‘Joint fact finding’ ruimte zijn voor ‘Vrij denken’.

In zijn planningsmethodiek creëert Zuidema een improvisatieruimte tussen 1) de opgave van het gebied en 2) de lokale kwaliteiten, behoeftes en verhalen.

Welke lessen Zuidema heeft getrokken? "Goed onderzoek en omarming van de uitkomsten draagt en schraagt het proces. Pionieren helpt verlamming los te maken. Door dilemma's te benoemen, maak je lastige discussies bespreekbaar en schep je rust. En last but not least: betrek iedereen er in een vroeg stadium erbij!"

"Kunt u onderwerpen bedenken die zich lenen voor 'Joint fact finding' of juist voor 'Vrij denken?'" vroeg Zuidema aan zijn publiek dat werd opgedeeld in werkgroepjes. "De Zorg heeft te maken met krimpende financiën. Aan grootschalige ingrepen lijkt niet te ontkomen. Maar onzeker is hoe de cijfers zich ontwikkelen. Daarom is hier 'Vrij denken' nodig", vond een werkgroep.

"Sommige dorpen stellen hun groeicijfers bij vanwege de recessie", aldus een andere groep. "Maar de getallen kunnen toch een ander beeld tonen wanneer een dorp in trek blijkt als forensendorp.

- Dan kun je wel een structuurvisie hebben, uitkomst van Joint fact finding, maar 'Vrij denken' moet hier tot oplossingen leiden."

Meer informatie? Zie www.ezstedebouw.nl/3/projecten.

Dorpshuis nieuwe stijl: Burum is online

Door Kees de Graaf

Hoe zorgen we voor een vitaal platteland? Die vraag speelt niet alleen in Noord-Nederland, maar in alle gebieden rond de Noordzee. Reden voor de EU om binnen het Interreg North Sea-programma de pilot Vital Rural Area op te zetten.

Vier samenwerkende gemeenten in Friesland zagen de kans en deden mee, zo geeft projectleider Marcella Jansen (gemeente Kollumerland) aan. 'Voorzieningen die verdwijnen op een innovatieve ICT-manier terugbrengen, dat was onze inzet. We kozen voor het dorp Burum, omdat daar al een goed draaiend dorpshuis bestaat en we de verbinding wilden liggen met het virtuele dorpshuis.'

Op 24 januari 2013 ging het dorpsportaal de lucht in. Het biedt verschillende zaken aan: diensten van professionals, maar ook bewoners kunnen er diensten aanbieden c.q. vragen. Ook is er een videoverbinding met de thuiszorg en de gemeente; in eerste instantie vanuit het bestaande dorpshuis, straks ook vanachter de eigen computer.

De inhoud van het virtuele dorpshuis is 'van onderop' tot stand gekomen. Jansen: 'Aan de bewoners is gevraagd: wat mis je en wat wil je terug? Met de duim omhoog of omlaag konden zij tijdens bijeenkomsten aangeven waar behoefte aan bestaat.'

Het portaal is nadrukkelijk geen website, zo legde procesinspirator Trees Flapper uit: 'De interactiviteit staat voorop.' Aan het portaal zijn verschillende app's gehangen, een proces dat medio 2014 wordt afgerond. Voorbeelden: Burum Social ('een soort Facebook voor Burummers', met inmiddels 97 geplaatste profielen), MijnGezondheid (persoonlijk zorgdossier) en WeHelpen (digitale marktplaats voor onderlinge hulp en mantelzorg). De programmatuur is open source en door andere dorpen over te nemen, aldus Flapper. De komende tijd ligt de aandacht vooral op het verder verhogen van het gebruik van het portaal (dat maandelijks 600-800 bezoekers trekt).

In de discussie werden tips aangereikt, zoals: 'maak een app van het portaal zelf! Jong en oud gebruiken steeds meer tablets, de drempel daarvoor is lager dan het aanzetten van je computer.'

↓
Investeren in procesbegeleiding is een voorwaarde voor succes

- +
- Communicatie
 - Financiën / businesscase

'Schoolgebouwen krimpen niet mee'

Door Manouk Minneboo

Stichting Scholenbouwmeester Noord-Nederland is begonnen met het idee dat het binnenklimaat in veel basisscholen drastisch verbeterd moet worden. Te weinig zuurstof is namelijk slecht voor de gezondheid en het concentratievermogen van de leerlingen. Tijdens hun onderzoek naar schoolgebouwen in Groningen en Drenthe bleek ook dat veel scholen bijzonder energie-inefficiënt zijn. Het verwarmen van schoolgebouwen levert een torenhoge energierekening op en door de terugloop van het leerlingenaantal komen basisscholen in financiële problemen.

Met dit probleem in het achterhoofd is het onderzoeksbureau Scholenbouwmeester aan het werk gegaan. Een deel van de onderzoeksresultaten werd ons gepresenteerd tijdens de bevlogen presentatie van Hanneke van Brakel. Scholenbouwmeester weet naar eigen zeggen alles over de schoolgebouwen in de noordelijke provincies: 'Van de voordeur tot aan het keukenkastje. We weten zelfs welke tegeltjes er in de wc zijn gebruikt', zegt Van Brakel vrolijk.

Ook hebben ze informatie verzameld over welke scholen waar staan en waarom precies.

Leuk, al die informatie. Maar wat heb je er in de praktijk aan? Scholenbouwmeester ziet een systeem van herverkaveling voor zich. Door al die gegevens te gebruiken krijgen ze een bird's-eye view waarin ongebruikelijke maar eigenlijk heel logische oplossingen zichtbaar worden.

Bijvoorbeeld het idee om twee basisscholen van gebouw te laten ruilen omdat de één meer en de ander minder ruimte nodig heeft. Of om bij de bouw van een nieuw schoolgebouw meer geld uit te geven aan hangtoiletten en een gietvloer zodat in de toekomst veel minder geld nodig is voor de schoonmaak en het onderhoud van het toilettenblok. Ook wanneer scholen moeten sluiten of samengaan is het zeer nuttig om je te realiseren welke mogelijkheden er zijn in de omgeving. Zo is het makkelijker om oplossingen te bedenken waar iedereen blij mee is: de kinderen en ouders van nu, en die van morgen.

Verleid de huiseigenaar

Door Saminna van den Bulk

Hoe kun je een particulier overhalen te investeren in zijn of haar woning? Dat was één van de vragen die de gemeente Winschoten zich stelde bij de aanpak van de Bomenbuurt. De verjonging van de wijk ging niet zonder slag of stoot.

Dichtbij het centrum, maar ook dichtbij het landschap: de Bomenbuurt in Winschoten. Een wijk vol potentie, maar met te weinig parkeerruimte, rommeltuinen en onbegaanbare achterpaden. 'We besloten de huurwoningen een opknopbeurt te geven', vertelt Ali Dammer van de gemeente Oldambt. Niet alleen binnenshuis werd de wijk aangepakt: 'Ook hebben we een stuk meer plantvakken gemaakt en achterpaden vrijgemaakt. Zo werd de aanblik van de wijk al een stuk beter.'

Voor de nodige parkeerruimte werden zeven woningen gesloopt. Maar ook de bestaande woningen konden wel wat verbeteringen gebruiken. Voor een laag tarief mochten de woningeigenaren van de buurt geld lenen van de gemeente.

Dit viel enorm tegen: Dammer hoopte dat er 100 woningen van de regeling gebruik zouden maken. Het waren er maar 30. 'Mensen hebben een kleine beurs', zegt Dammer. 'Ze zijn bang dat ze dat niet kunnen betalen.'

Maar hoe haal je eigenaren dan toch over te investeren in een huis? Dammer legde de kwestie neer bij de bezoekers van het Krimpcafé, die met goede raad kwamen. Allereerst moeten mensen actief, één op één, geïnformeerd worden. Ga bij ze langs en vertel wat het voordeel is van een investering als isolatie. Mensen willen meteen resultaat zien. Naast het feit dat de gemeente het rendement duidelijk moet maken, is het ook slim een meter te installeren. Dan kunnen mensen direct na de investering zien dat bijvoorbeeld het energieverbruik omlaag gaat.

Als iets mensen over de streep trekt, is het goede informatie. Ontzorg ze en toon het voordeel aan van een investering. Uiteindelijk zijn zowel gemeente als huiseigenaar erbij gebaat!

'Rottekiezen-beleid' poetst straatbeeld op

Door Eduard van den Hoff

Verwaarloosde, haveloze panden die het straatbeeld ontsieren. Het zijn rotte kiezen die je moet aanpakken, vindt men in Franekeradeel. Dat doet de Friese gemeente succesvol. "En de sanering kost niet eens zoveel geld en tijd", benadrukt burgemeester Veenstra.

Aanleiding voor de aanpak was een VROM-rapport uit 2007 waarin burgerklachten over verwaarloosde panden waren verzameld. Veenstra: "De klachten kwamen vooral uit het Noorden. Daarom besloten wij tot een inventarisatie binnen onze eigen gemeente. Dat leverde een lijst van twintig ernstig vervallen panden op. Het college was het snel eens: er moest iets gebeuren en dat leidde tot een beleidsplan."

Beleidsmedewerker Nico La Crois: "De verantwoordelijkheid voor een pand ligt bij de eigenaar. Zodra het pand niet meer voldoet aan de eisen uit het Bouwbesluit en de Welstandsnota, is er sprake van een overtreding."

De Welstandsnota hebben we wel iets aangepast, want ze gold vroeger alleen voor aanpassingen aan panden. Nu geldt ze ook voor panden waar niets aan gedaan wordt."

Wordt verwaarlozing geconstateerd, dan schrijft de gemeente de eigenaar aan en volgt een gesprek. La Crois: "We willen de reden voor de verkrotting weten en of er intenties zijn tot opknappen. Zo niet, dan gaan we handhaven." Dat blijkt vaak niet nodig. Veelal gaat het om 'tweede huizen', waarvan de eigenaar in het Westen woont. Als er sprake is van sociale problematiek kan La Crois een sociaal team inschakelen.

In beginsel was de beleidsmedewerker twee dagen per week bezig met de 'rotte kiezen', nu is dat nog zo'n 100 uren op jaarbasis. "We pakken zo'n twee tot drie panden per jaar aan", zegt hij. Op de vraag of Franekeradeel net als in Oost Groningen wel eens een pand opkoopt, antwoordt La Crois ontkennend. Daar is geen geld voor. Inmiddels tonen andere gemeenten hun belangstelling voor het succesvolle Friese beleid.

Meer weten? Stuur een mailtje naar info@franekeradeel.nl en noem La Crois in de onderwerp regel.

Buurtschappen in het groen voor Delfzijl / Rood voor Groen

Door Hilde Dijk

'Van Woestenij tot paradijsje', het foldertje ligt al klaar op de stoel als we binnen komen. Pascal Roemers, coördinator wijken, vraagt of we snel kunnen beginnen. We waren verdwaald in het provinciehuis en we hebben maar een uur de tijd.

Roemers houdt zich bezig met een integraal investeringsprogramma voor Delfzijl, 'Groen voor Rood'. Binnen dit project worden twee programmaliijnen gevolgd. De eerste is: het versterken van wonen in dorpen en wijken. En de tweede: 'samen met bewoners, samen door bewoners'. Een uitnodiging aan de huishoudens om mee te helpen denken over het gebied. Het is hierbij de bedoeling om in vijftien jaar wat moois van het gebied te maken. En door samen te werken met je burens wordt de leefbaarheid vergroot.

Met een groep van zo'n dertig geïnteresseerde bewoners is men om tafel gaan zitten.

Van een woestenij willen zij een paradijsje gaan maken. In het foldertje is al een prachtig schetsontwerp te zien. Voor een nu nog lege vlakte is een prachtige tuin ontworpen met een boomgaard, belevenistuin, een schoolmoestuintje en dierenweide, een speel- en voetbalveld en meer. De kosten van het beheer worden verdeeld. Zo gaan de kosten voor het water naar de waterschappen, neemt de gemeente het onderhoud van het voetbalveld op zich en zullen de bewoners de deelprojecten op zich nemen.

Maar met zo'n project blijft het de vraag in hoeverre je verantwoordelijkheid kan weggeven en moet nemen? Een mooi discussie punt voor de groep in de zaal. Wanneer stopt de verantwoordelijkheid van de overheid? Hoeveel kun je geven en wat moet je doen als bewoners het gerealiseerde park niet meer kunnen onderhouden? Laten gebeuren of overnemen?

Het is een heikel punt, want als er inderdaad iets niet goed gaat, wat gebeurt er dan? Er komen stemmen uit het publiek die vinden dat de eindverantwoordelijkheid altijd bij de overheid zou moeten liggen. Maar de overheid zou ook zelf een inschatting moeten maken in hoeverre een buurt iets aan kan.

In ieder geval niet direct de taken overnemen, dat verlaagt de ambitie van de bewoners. Het zou beter zijn als de bewoners elkaar aansporen wanneer er iets misloopt.

In Delfzijl is de eerste schep in de grond gezet, de voortgang van beheer zal later blijken.

Met inspanning van velen was ook dit krimpcafé weer een succes. Tijdens de borrel bedankt Angelique van Wingerden hiervoor speciaal Alida van den Berg. Marianne Besselink bedankt de bezoekers en feliciteert Angelique met het 16de krimpcafé.

Aan dit beeld- en journalistiek verslag werkten mee:

Eduard van den Hoff: eduardvandenhoff@publiciteit.nl

Kees de Graaf: kees@studioplatz.nl

Saminna van den Bulk: saminnas@gmail.com

Manouk Minneboo: hallo@manoukminneboo.nl

Hilde Dijk: hilde_dijk@hotmail.com

Contact: info@kennisnetwerkkrimp.nl

Hier alle linken naar de presentaties in het oranje:.

Mark Frequin: **Plenaire speech**

Fenna Bolding: **Zorgkracht in Oost-Drenthe**

Sytske Raap: **Beschermde dorpsgezichten in Dongeradeel**

Janny Reitsma: **Geïntegreerde kindvoorziening**

Enno Zuidema: **Nieuwe planningsmethodiek voor krimpgebieden**

Marcella Jansen/Trees Flapper: **Burum is online**

Hanneke van Brakel: **Schoolgebouwen krimpen niet mee**

Ali Dammer: **Verleid de huiseigenaar**

Fred Veenstra/Nico La Crois: **'Rottekiezen-beleid'**

Pascal Roemer: **"Rood voor Groen"**

Opmaak in opdracht van KKNN door:

HAR**mare**